

1. Czy protokół z szacowania szkód łowieckich powinien powstać od razu podczas szacowania?

Szacowanie szkody składa się z:

- oględzin;
- szacowania ostatecznego.

Niezwłocznie po zakończeniu oględzin dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego sporządza protokół, który zawiera w szczególności dane i informacje:

- imię i nazwisko osób biorących udział w oględzinach;
- datę sporządzenia protokołu oraz datę dokonania oględzin;
- dane podlegające ustaleniu podczas oględzin to jest: gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę; rodzaj, stan i jakość uprawy; szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona; szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze;
- szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy;
- informację o wniesionych zastrzeżeniach wraz z uzasadnieniem albo o braku zastrzeżeń;
- czytelne podpisy osób biorących udział w oględzinach.

Również **niezwłocznie** po zakończeniu szacowania ostatecznego dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego sporządza protokół, który zawiera w szczególności dane i informacje:

- imię i nazwisko osób biorących udział w szacowaniu ostatecznym;
- datę sporządzenia protokołu oraz datę dokonania szacowania ostatecznego;
- dane podlegające ustaleniu podczas szacowania ostatecznego to jest: gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę; rodzaj uprawy lub płodu rolnego; stan i jakość uprawy lub jakość płodu rolnego; obszar całej uprawy lub szacunkową

masę zgromadzonego płodu rolnego; obszar uprawy, która została uszkodzona, lub szacunkową masę uszkodzonego płodu rolnego; procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze; plon z 1 ha; wysokość odszkodowania;

- szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy;
- informację o wniesionych zastrzeżeniach wraz z uzasadnieniem albo o braku zastrzeżeń;
- czytelne podpisy osób biorących udział w oględzinach.

Terminu „**niezwłocznie**” nie należy utożsamiać z terminem natychmiastowym, termin „niezwłocznie” oznacza, bowiem termin realny, mający na względzie okoliczności miejsca i czasu. W odniesieniu do szkód łowieckich termin „niezwłocznie” należy rozumieć, jako bez zbędnej zwłoki.

2. Co powinien zawierać wniosek o szacowanie szkód łowieckich?

Wniosek o szacowanie szkód łowieckich, powinien zawierać minimum

- imię i nazwisko albo nazwę;
- adres miejsce zamieszkania albo adres i siedzibę;
- numer telefonu właściciela albo posiadacza gruntów rolnych;
- wskazanie miejsca wystąpienia szkody;
- wskazanie rodzaju uszkodzonej uprawy lub płodu rolnego;
- podpis wnioskodawcy.

3. *W jakim terminie właściciel lub posiadacz gruntów musi złożyć wniosek o szacowanie szkód łowieckich?*

Właściciel lub posiadacz gruntu rolnego, na którym powstała szkoda łowiecka zgłaszają, składając w postaci papierowej lub elektronicznej wniosek o szacowania szkód łowieckich

w terminie 3 dni od dnia jej stwierdzenia;

w przypadku szkód wyrządzonej przez dziki na łąkach i pastwiskach poza okresem wegetacyjnym – w terminie umożliwiającym szacowanie szkody przede doprowadzeniem uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego przed rozpoczęciem wegetacji;

w okresie wegetacyjnym – w terminie 3 dni od dnia jej stwierdzenia.

Należy jednocześnie pamiętać, że wniosek o szacowanie szkód łowieckich, w tym ustalenie wysokości odszkodowania, właściciel lub posiadacz gruntów rolnych składa do dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego, w terminie umożliwiającym dokonanie szacowania szkód.

4. Czy wniosek o szacowanie szkód łowieckich musi zostać wysłany listem poleconym ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru?

Nie.

Uzasadnienie:

Wniosek o szacowanie szkód łowieckich, w tym ustalenie wysokości odszkodowania, właściciel lub posiadacz gruntów rolnych składa do dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego w postaci papierowej albo elektronicznej .

Wniosek w postaci papierowej może zostać złożony osobiście, za pośrednictwem Poczty Polskiej lub za pośrednictwem prywatnego operatora pocztowego wpisany do rejestru operatorów pocztowych lub firmy kurierskiej.

Wniosek w postaci elektronicznej powinien być wysłany na adres poczty elektronicznej dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego.

Nie ma obowiązku składania wniosku w postaci papierowej listem poleconym lub za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Potwierdzenie odbioru stosuje się, kiedy potwierdzenie doręczenia ma istotne znaczenie dla nadawcy (np. wówczas, kiedy determinuje, czy czynność powiadomienia listownego była skutecznie zrealizowana), może mieć to istotne znaczenie, kiedy będziemy musieli udowodnić, że wniosek o szacowanie szkód został przez nas złożony.

5. W jakim terminie i w jakiej formie powinna nastąpić wypłata odszkodowania ze środków dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego?

Wypłata odszkodowania dokonuje dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego w terminie 30 dni, od dnia sporządzenia protokołu z szacowania ostatecznego, od którego nie wniesiono odwołania. Wypłata odszkodowania może nastąpić w formie gotówce lub przelewem bankowym na konto.

6. *W jakim terminie zespół dokonuje oględzin oraz szacowania ostatecznego uszkodzonej uprawy lub płodu rolnego?*

Oględzin dokonuje się niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku.

Szacowania ostatecznego dokonuje się najpóźniej w dzień sprzętu, przed dokonaniem sprzętu uszkodzonej uprawy, a w przypadku szkód wyrządzonych w płodach rolnych, szkód wyrządzonych na łąkach i pastwiskach oraz szkód w uprawach, jeżeli szkoda powstała i została zgłoszona bezpośrednio przed sprzętem lub w jego trakcie szacowania ostatecznego dokonuje się w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku.

O terminie planowanego sprzętu uszkodzonej uprawy właściciela albo posiadacz gruntów rolnych jest obowiązany powiadomić dzierżawcę albo zarządcę obwodu łowieckiego, w formie pisemnej w terminie 7 dni przed zamierzonym sprzętem.

7. Jak można sprawdzić, na terenie którego obwodu łowieckiego wystąpiła szkoda łowiecka?

Informację, na terenie którego obwodu łowieckiego wystąpiła szkoda łowiecka, możemy sprawdzić w:

- urządzie gminy, na terenie której wystąpiła szkoda łowiecka;
- Zarządzie Okręgowym Polskiego Związku Łowieckiego, na terenie której wystąpiła szkoda łowiecka, kontakt do Zarządu Okręgowego możemy znaleźć na stronie internetowej Polskiego Związku Łowieckiego w zakładce „o nas” - www.pzlow.pl/index.php/mapa-obwodow;
- Banku Danych o Lasach - www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy - w zakładce Mapy BDL (znajdującej się na dole strony) należy wybrać - Mapa łowiectwa;
- na stronie internetowej danego zarządcy albo dzierżawcy obwodu łowieckiego.

8. Gdzie można uzyskać adres i dane odbiorcy, na który możemy przesłać wniosek o szacowanie szkód łowieckich?

Adres i dane odbiorcy, na który możemy przesłać wniosek o szacowanie szkód łowieckich można uzyskać w:

- urządzie gminy, na terenie której wystąpiła szkoda łowiecka;
- Zarządzie Okręgowym Polskiego Związku Łowieckiego, na terenie której wystąpiła szkoda łowiecka, kontakt do Zarządu Okręgowego możemy znaleźć na stronie internetowej Polskiego Związku Łowieckiego w zakładce „o nas” - www.pzlow.pl/index.php/mapa-obwodow;
- na stronie internetowej danego zarządcy albo dzierżawcy obwodu łowieckiego.

Adresatem wniosku może być:

1. dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody – w przypadku szkód wyrządzonych przez dziki, jelenie, daniela i sarny, na obszarach obwodów łowieckich polnych i leśnych;
2. przedstawiciel Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe - w przypadku szkód wyrządzonych przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną (łoś), na obszarach obwodów łowieckich leśnych;
3. przedstawiciel zarządu województwa – w przypadku szkód wyrządzonych przez:
 - zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną (łoś) na obszarach obwodów łowieckich polnych oraz obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich;
 - dziki, jelenie, daniela i sarny na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich.

9. Czy wniosek o szacowanie szkód łowieckich musi być czytelnie podpisany przez właściciela lub posiadacza gruntów, u którego wystąpiła szkoda łowiecka?

Tak.

Uzasadnienie:

Zapisy ustawy Prawo łowieckie (art. 46 ust.4) wśród obowiązkowych elementów wniosku o szacowanie szkód, w tym o ustalenie wysokości odszkodowania, nie wskazują że wniosek musi być podpisany przez właściciela albo posiadacza gruntów, u którego wystąpiła szkoda łowiecka.

Nie mniej jednak zgodnie z zapisami art. 78 § 1 Kodeksu Cywilnego do zachowania pisemnej formy czynności prawnej wystarcza złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść oświadczenia woli. Mając powyższe na uwadze wniosek o szacowanie szkód, w tym o ustalenie wysokości odszkodowania, powinien być podpisany przez właściciela albo posiadacza gruntów, u którego wystąpiła szkoda łowiecka.

10. Kto odpowiada za szkody łowieckie, które zostały wyrządzone przez łosie, które są zwierzętami łownymi objętymi całorocznym okresem ochronnym?

Łosie są objęte całorocznym okresem ochronnym, dlatego też za szkody wyrządzone przez łosie odpowiada Skarb Państwa.

Wniosek o szacowanie szkód wyrządzonych przez łosie należy złożyć do:

- przedstawiciela Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe - w przypadku szkód wyrządzonych przez łosie na obszarach obwodów łowieckich leśnych;
- przedstawiciela zarządu województwa (Urzędu Marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody) w przypadku szkód wyrządzonych przez łosie na obszarach obwodów łowieckich polnych oraz obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich.

11. Kto odpowiada za szkody, które zostały wyrządzone przez bobry?

Za szkody wyrządzone przez bobry odpowiada Skarb Państwa.

Poszkodowany po stwierdzeniu szkody dokonuje niezwłocznie jej zgłoszenia przez złożenie wniosku o odszkodowanie za szkodę, w postaci papierowej albo elektronicznej, w szczególności przez elektroniczną skrzynkę podawczą, do regionalnego dyrektora ochrony środowiska, a w przypadku szkody wyrządzonej na obszarze parku narodowego – do dyrektora parku narodowego. W przypadku szkody wyrządzonej w budowli stawów rybnych w gospodarstwie rybackim, jeżeli szkoda w tej budowli spowodowała albo może spowodować ubytek ryb, zgłoszenia szkody można dokonać również przez złożenie wniosku telefonicznie.

Kwestie dotyczące szacowania szkód wyrządzonych przez bobry reguluje Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 lutego 2018 r. w sprawie szacowania szkód wyrządzonych przez niektóre gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową.

12. Kto odpowiada za szkody łowieckie, które zostały wyrządzone przez łosie oraz przez dziki na tej samej uprawie, w tym samym czasie?

Jeżeli szkoda jest wyrządzona przez łosie oraz dziki na tej samej uprawie, w tym samym czasie to za szkody odpowiadają różne podmioty odpowiednio do wielkości szkody wyrządzonej przez dany gatunek.

Za szkody łowieckie wyrządzone przez dziki na terenach wchodzących w skład obwodów łowieckich odpowiada zarządca albo dzierżawca obwodu łowieckiego, a za szkody

na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich odpowiada Skarb Państwa - Urząd Marszałkowski właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkody.

Za szkody wyrządzone przez łosie na obszarach polnych obwodów łowieckich i obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich odpowiada Skarb Państwa - Urząd Marszałkowski właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkody, a za szkody wyrządzone przez łosie na obszarach obwodów łowieckich leśnych odpowiada Skarb Państwa - przedstawiciel Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

13. Kiedy odszkodowanie za wyrządzone szkody łowieckie nie przysługuje?

Odszkodowanie nie przysługuje:

1. osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa jako deputaty rolne na gruntach leśnych;
2. posiadaczom uszkodzonych upraw lub płodów rolnych, którzy nie dokonali ich sprzętu w terminie 14 dni od dnia zakończenia okresu zbioru tego gatunku roślin w danym regionie, określonego przez sejmik województwa w drodze uchwały;
3. posiadaczom uszkodzonych upraw lub plonów rolnych, którzy nie wyrazili zgody na budowę przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom;
4. za szkody nieprzekraczające wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 hektar uprawy;
5. za szkody powstałe w płodach złożonych w sterty, stogi i kopce, w bezpośrednim sąsiedztwie lasu;
6. za szkody w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych;
7. za szkody, powstałe na nieruchomościach, w odniesieniu do których właściciel albo użytkownik wieczysty złożył oświadczenie o zakazie wykonywania polowania, do dnia następującego po dniu:
 - w którym oświadczenie o zakazie wykonywania polowania zostało cofnięte albo
 - w którym organ właściwy do wydzierżawienia obwodu łowieckiego albo minister właściwy do spraw środowiska lub dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego dowiedział się o wygaśnięciu zakazu wykonywania polowania albo

- zawiadomienia o cofnięciu oświadczenia o zakazie wykonywania polowania organu właściwego do wydzierżawienia obwodu łowieckiego albo ministra właściwego do spraw środowiska.

14. Czy obecność przedstawiciela Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego jest niezbędna do przeprowadzenia szacowania szkód łowieckich?

Nie.

Uzasadnienie:

Niestawiennictwo przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego nie wstrzymuje dokonania szacowania szkód łowieckich.

15. Czy szacowanie szkód łowieckich może być przeprowadzone wyłącznie przez przedstawiciela dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego?

Tak.

Uzasadnienie:

Szacowanie szkód łowieckich, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonuje zespół składający się z:

- przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego;
- przedstawiciela dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego;
- właściciela albo posiadacza gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda.

Niestawiennictwo właściciela albo posiadacza gruntów rolnych lub przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego nie wstrzymuje dokonania szacowania szkód łowieckich. Jeżeli właściciel albo posiadacz gruntów rolnych i/lub przedstawiciel wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego pomimo zawiadomienia o terminie szacowania szkód nie stawi się na szacowaniu, przedstawiciel dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego może sam dokonać szacowania szkody łowieckiej.

16. Kto wypełnia protokół z szacowania szkód łowieckich?

Za sporządzenie protokołu jest odpowiedzialny dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego. Pozostali członkowie zespołu szacujące wypełniają protokół w części dotyczącej zastrzeżeń i uwag do protokołu.

17. Czy zawsze dokonujemy szacowania wstępnego tzw. oględzin?

Nie.

Uzasadnienie:

W przypadku szkód wyrządzonych w płodach rolnych, szkód wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach oraz szkód w uprawach, jeżeli szkoda powstała i została zgłoszona bezpośrednio przed sprzętem lub w jego trakcie, dokonuje się wyłącznie szacowania ostatecznego.

18. Czy można wystąpić w wnioskiem o szacowanie szkód łowieckich, jeżeli stwierdzimy powstanie szkody łowieckiej w dniu zbioru uprawy?

Tak.

Uzasadnienie:

Szacowania ostatecznego dokonuje się najpóźniej w dzień sprzętu, przed dokonaniem sprzętu uszkodzonej uprawy, a jeżeli szkoda powstała i została zgłoszona bezpośrednio przed sprzętem lub w jego trakcie, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku.

19. Czy można ponownie dokonać szacowania ostatecznego na danej uprawie?

Nie.

Uzasadnienie:

Szacowanie ostateczne dokonane przez zespół kończy proces szacowania szkód łowieckich na danej uprawie.

Ustawodawca dopuszcza jednak możliwość wniesienia przez strony odwołania do nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody. Jeżeli właściciel albo posiadacz gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda lub dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego skorzysta z tego prawa i wniesie odwołania wówczas nadleśniczy dokonuje szacowania ostatecznego, ale już w tzw. trybie odwoławczym.

20. W ilu egzemplarzach sporządza się protokół z szacowania szkód łowieckich?

Protokół sporządza się w trzech jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdego członka zespołu.

21. Czy właściciel lub posiadacz gruntów może wnieść swoje uwagi do protokołu?

Tak.

Uzasadnienie:

Właściciel lub posiadacz gruntów, jako członek zespołu ma prawo wnieść zastrzeżenia do protokołu wraz z uzasadnieniem. W protokole umieszcza się informację o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach.

22. Jakiego dokumentu należy załączyć do protokołu z szacowania szkód łowieckich?

Do protokołu z szacowania szkód łowieckich obowiązkowym załącznikiem jest szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy, pozostałe załączniki są nieobowiązkowe i mogą nimi być: dokumentacja fotograficzna, obliczenia, notatki, kalkulacje.

23. Kto wchodzi w skład zespołu dokonującego szacowania szkód łowieckich?

Szacowania szkód, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonuje zespół składający się z:

- 1) przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego;
- 2) przedstawiciela dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego;
- 3) właściciela albo posiadacza gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda.

Zespół może także przybrać osobę trzecią do pomocy przy wykonywaniu czynności związanych z szacowaniem szkody, w szczególności takich jak wykonywanie pomiarów.

24. Jaką cenę danego artykułu rolnego przyjmujemy do określenia wysokości odszkodowania?

Do określenia wysokości odszkodowania przyjmujemy cenę skupu w regionie powstania szkody, a w przypadku, kiedy nie jest prowadzony skup – cenę rynkową z dnia ostatecznego szacowania szkody, w regionie jej powstania. W przypadku plonu z użytków zielonych i innych płodów rolnych, które nie występują w obrocie rynkowym w regionie powstania szkody, ich wartość ustala się na podstawie współczynnika do przeliczania plonu na jednostki zbożowe oraz średniej ceny pszenicy konsumpcyjnej opublikowanej dla tygodnia poprzedzającego tydzień, w którym dokonano szacowania ostatecznego, na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rynków rolnych, w biuletynie informacyjnym „Rynek zbóż” Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej, dla makroregionu, w którym znajduje się region powstania szkody.

Wartość płodów rolnych, które nie występują w obrocie rynkowym w regionie powstania szkody, ustala się na podstawie wartości odtworzeniowej, którą określa się na podstawie aktualnych cen prac agrotechnicznych oraz wartości rynkowej nasion lub sadzonek niezbędnych do wysiania lub posadzenia.

25. Jak prawidłowo określić wysokość kosztów nieponiesionych?

Wysokość kosztów nieponiesionych tj. kosztów zbioru, transportu i przechowywania określa się indywidualnie dla każdej uprawy, uwzględniając niezbędne nakłady, jakie poszkodowany musiałby ponieść na zebranie, transport i przechowywanie plonu objętego odszkodowaniem..

26. Czy wszystkie osoby uczestniczące w szacowaniu szkód łowieckich muszą podpisać protokół?

Nie.

Uzasadnienie:

Protokół powinien zostać podpisany przez członków zespołu szacującego szkodę łowiecką to jest:

- przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego;
- przedstawiciela dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego;
- właściciela albo posiadacza gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda.

Jeżeli w szacowaniu uczestniczyły osoby trzecie np. rzeczoznawca zaproszony przez członków zespołu do pomocy przy wykonywaniu czynności związanych z szacowaniem szkody, mogą one podpisać protokół, ale nie są do tej czynności ustawowo zobowiązane.

27. Co zrobić w sytuacji, kiedy właściciel lub posiadacz gruntów odmawia podpisania protokołu z szacowania szkód?

Jeżeli właściciel lub posiadacz gruntów odmawia podpisania protokołu z szacowania szkód, wskazane jest, aby taką informację zamieścić w protokole w uwagach.

28. Kiedy podejmujemy decyzję o zaoraniu uprawy uszkodzonej w skutek szkód łowieckich?

Decyzję o zaoraniu uprawy, uszkodzonej w skutek szkód łowieckich, podejmuje zespół na podstawie wizji lokalnej uszkodzonej uprawy i stwierdzeniu, że dalsze prowadzenie uprawy jest nieuzasadnione przed względem ekonomicznym.

Dla przykładu poniżej podano minimalną równomierną obsadę roślin zbożowych, poniżej której pozostawienie plantacji z ekonomicznego punktu widzenia jest nieopłacalne i plantację należy zaorać:

Gatunek	Zagęszczenie minimalne	
	Rośliny przed krzewieniem szt./m ²	Źdźbeł po krzewieniu szt./m ²
Pszenica ozima	120-130	250
Przeszyto ozime	100-120	200-220
Jęczmień ozimy	90-100	200-220
Żyto	90-100	200-220

29. Jak określić wysokość odszkodowania przy uprawach wymagających zaorania?

Przy szacowaniu ostatecznym szkody w uprawach wymagających zaorania, odszkodowania ustala się, jeżeli szkoda powstała w okresie:

- do dnia 30 kwietnia – w wysokości 30 %,
- od dnia 1 maja do dnia 25 maja – w wysokości 50%,
- po dniu 25 maja – w wysokości 85%

kwoty odszkodowania, ustalonej poprzez pomnożenie powierzchni zredukowanej przez plon z 1 ha przyjęty jako średni plon obliczony dla danego województwa na podstawie danych zawartych w trzech rocznikach statystycznych „Wyniki produkcji roślinnej” ostatnio opublikowanych na stronie podmiotowej Głównego Urzędu Statystycznego. Tak ustalony rozmiar szkody mnoży się przez wartość płodu rolnego wyrażoną przez jego cenę skupu w regionie powstania szkody, a jeżeli skup nie jest prowadzony – przez wartość wyrażoną przez jego cenę rynkową z dnia szacowania szkody w regionie jej powstania. Tak wyliczone odszkodowania pomniejsza się odpowiednio o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania, które ustala się indywidualnie dla każdej uprawy.

30. Jakie są metody ustalania miejsc do wykonywania pomiarów podczas szacowania szkód łowieckich?

Najczęściej stosowane metody to:

Metoda zakosów.

W metodzie zakosów miejsca pomiarowe ustalane są losowo na liniach zakosów, najczęściej wytyczane na polu krokami przez dokonującego pomiar.

Metoda wzdłuż najdłuższej przekątnej pola.

Przy określaniu miejsc pomiarów metodą najdłuższej przekątnej – długość przekątnej można określić przez zmierzenie krokami lub, jeśli pole ma kształt prostokąta, obliczyć z wzoru, przy czym do posłużenia się wzorem konieczne jest zmierzenie długości boków pola. Przy mierzeniu długości przekątnej pola należy na linii tej przekątnej ustawić tyczki, aby przy nakładaniu metrówki prowadzący pomiar wybierał miejsca wzdłuż wytyczonej linii. Miejsca pomiarów ustala się przez podzielenie długości przekątnej przez 5. Otrzymana liczba określi odstęp między pomiarami. Miejsce pierwszego pomiaru obliczamy przez podzielenie wyżej wymienionej liczby przez 2.

31. Ile prób należy pobrać podczas szacowania szkód łowieckich?

Liczba prób pobrana podczas szacowania szkód łowieckich powinna gwarantować jak najbardziej reprezentatywny wynik dla danej uprawy.

Poniżej przedstawiamy minimalną ilość prób, jaka powinna być pobrana na danej jednostce powierzchni.

Liczba hektarów	Liczba prób
1	4
2	5
3	6
4	7
5	8
6	9
7	10
8	11
9	12
10	13

Na każde rozpoczęte 10 hektarów dodatkowo 1 próba.

Liczba hektarów	Liczba prób
20	14
30	15
40	16
50	17

32. Czy powierzchnia uszkodzona i powierzchnia zredukowana to te same powierzchnie?

Nie.

Uzasadnienie:

Powierzchnia uszkodzona – jest to obszar, na którym stwierdzono ślady bytowania i żerowania zwierzyny. Obszar uprawy, która została uszkodzona, ustala się przez pomiar uszkodzonych części uprawy, a następnie wyliczenie sumy ich pól powierzchni.

Powierzchnia zredukowana – obszar uprawy, która została uszkodzona pomnożony przez procent jej zniszczenia.

33. Jak należy obliczyć plon netto w ziemniakach?

Aby wyliczyć plon netto w ziemniakach możemy zastosować jeden z poniższych sposobów:

SPOSÓB I

z użyciem współczynnika przeliczeniowego (0,88) ustalonego przez Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin (IHAR). Sposób ten może być wykorzystywany w przypadkach, kiedy dysponujemy jedynie wagą do pomiaru plonu.

Plon ziemniaka netto wylicza się ze wzoru:

$$P_n = P_{1r} \times L_r \times 0,88 - S$$

gdzie:

P_n - plon ziemniaków netto,

P_{1r} - średni plon bulw z jednej rośliny (krzaka),

L_r - liczba roślin (krzaków) na jednostce powierzchni (1ha),

0,88 - współczynnik przeliczeniowy wydajności teoretycznej na praktyczną (wg IHAR)

S - straty podczas zbioru - od 1 do 10% w zależności od warunków i technologii zbioru wg Instytutu Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa obecnie jest to Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach).

SPOSÓB II

z uwzględnieniem frakcji tj. użyciem kalibrownicy o odpowiedniej średnicy otworów (oczek) oraz pominięciem bulw spękanych i zdeformowanych.

Plon ziemniaków netto wylicza się ze wzoru:

$$P_n = (P_{1r} \times L_r) - B_n - B_u - S$$

gdzie:

P_n - plon ziemniaków netto,

P_{1r} - średni plon bulw z jednej rośliny (krzaka),

L_r - liczba roślin (krzaków) na jednostce powierzchni (1ha),

Bn - bulwy nienormatywne o średnicy poprzecznej poniżej 28 mm (w przypadku plonu przeznaczonego na wczesny zbiór) lub 35 mm (w przypadku zbioru po zakończeniu wegetacji),

Bu - bulwy spękane i zdeformowane niestanowiące wartości handlowej,

S - straty podczas zbioru; od 1 do 10% w zależności od warunków i technologii zbioru wg Instytutu Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach.

34. Czy szacujemy szkody łowieckie w poplonach?

Tak.

Uzasadnienie:

Poplon jest uprawą, i daje „plód rolny” w postaci masy roślinnej. Poplon - roślina uprawiana po plonie głównym, jest uprawą i podlega przepisom dotyczącym szkód łowieckich.

35. Co to jest krzewistość produkcyjna?

Krzewistość produkcyjna to liczba źdźbeł z jednej rośliny, które wytworzyły kwiatostan z ziarniakami. Najdokładniej krzewistość produkcyjną można ocenić tuż przed zbiorem.

36. W jakich terminach dokonujemy szacowania szkód łowieckich wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach?

W przypadku szkód wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach dokonuje się wyłącznie szacowania ostatecznego.

Szacowanie to powinno być dokonane w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku o szacowanie szkód.

Należy jednak pamiętać, że ustawodawca wskazuje dwa terminy w jakich poszkodowany może dokonać zgłoszenia szkody i złożenia wniosku o szacowanie szkód łowieckich wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach:

poza okresem wegetacji – wniosek taki należy złożyć w terminie umożliwiającym szacowania szkody przed doprowadzeniem uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego przed rozpoczęciem wegetacji,
w okresie wegetacji – w terminie 3 dni od dnia jej stwierdzenia.

37. Jakie czynności agrotechniczne należy wykonać, aby łąka lub pastwisko zostało przywrócone do stanu pierwotnego?

Czynności agrotechniczne niezbędne do przywrócenie użytku zielonego do stanu pierwotnego, będą uzależnione od wielkości szkód oraz od rodzaju glebach na jakich występują.

Do czynności tych możemy zaliczyć: orkę, talerzowanie, bronowanie, wałowanie, siew nasion.

38. Czy dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego może uzależnić wypłatę odszkodowania od przedstawienia faktury zakupu nasion traw?

Nie.

Uzasadnienie:

Wypłaty odszkodowania dokonuje zarządca albo dzierżawca obwodu łowieckiego w terminie 30 dni od dnia sporządzenia protokołu z szacowania ostatecznego, od którego nie wniesiono odwołania. Wypłata odszkodowania nie może być uzależniona od jakichkolwiek działań ze strony właściciela lub posiadacz gruntów.

39. Czy czynności agrotechniczne związane z przywróceniem łąki lub pastwiska do stanu pierwotnego muszą być wykonane bezpośrednio przez właściciela lub posiadacza gruntów?

Nie.

Uzasadnienie:

Odszkodowanie za szkody wyrządzone przez dziki na łąkach i pastwiskach obejmuje wartość rynkową utraconego plonu oraz koszty doprowadzenia uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego, koszty te wylicza się na podstawie aktualnych cen prac agrotechnicznych oraz wartości rynkowej nasion niezbędnych do wysiania. Czynności agrotechniczne mogą być wykonane bezpośrednio przez właściciela czy też posiadacza gruntów, ale mogą one być wykonane przez inny podmiot np. przez firmy świadczące usługi, w tym zakresie.

Pod kątem szacowania szkód łowieckich nie jest istotne, kto wykonana czynności agrotechniczne związane z przywróceniem łąki lub pastwiska do stanu pierwotne a to czy wysokość odszkodowania będzie składową kosztów utraconego plonu, kosztów czynności agrotechnicznych niezbędnych do przywrócenia użytku zielonego do stanu pierwotnego oraz kosztów nasion niezbędnych do wysiania.

40. W jakim procencie wiosenne uszkodzenia w rzepaku spowodują obniżenie plonu?

Zarówno uszkodzenia rozety liściowej, jak i stożka wzrostu rzepaku w fazach BBCH 30-48 powodują spadek plonowania tak uszkodzonych roślin w granicach 15-50 procent.

Mimo zdolności rzepaku do regeneracji jednym z ważniejszych czynników ograniczających plonowanie uszkodzonych mechanicznie roślin są choroby powodowane przez infekcje zarodników grzybów dostających się do roślin poprzez zranione tkanki (zgnilizna kapustnych, szara pleśń, czerń krzyżowych). Uszkodzone rośliny są najbardziej narażone na infekcję chorób w okresie wczesnej wiosny, kiedy odnotowuje się wysoką wilgotność powietrza a temperatury są około 5-10°C.

41. Jaka powinna być obsada kłosów na powierzchni 1 m².

Poniżej ocena zagęszczenia kłosów w zależności od jakości gleby.

(według Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach)

Kompleks przydatności rolniczej gleb	Klasy bonitacyjne	Obsada kłosów na 1 m ²			
		mała	dostateczna	duża	bardzo duża
Pszenica ozima					
1, 2	I, II, IIIa, IIIb	<300	300-550	550-750	>750
3, 4	IIIb, IVa, IVb	<300	300-450	450-700	>700
Pszenica jara					
1, 2	I, II, IIIa, IIIb	<350	350-550	550-750	>750
3, 4	IIIb, IVa, IVb	<350	350-450	450-700	>700
Pszenżyto ozime					
1, 2, 3	I, II, IIIa, IIIb, IVa, IVb	<380	380-500	500-650	>650
4, 8	IIIa, IVa	<350	350-450	450-600	>600
5	IVa, IVb	<300	300-450	450-550	>550
Żyto ozime					
4, 8	IIIa, IVa	<250	250-380	380-550	>550
5	IVa, IVb	<230	230-350	350-500	>500
6, 7	IVb, V, VI	<190	190-300	300-400	>400
Jęczmień jary					
1, 2, 3	I, II, IIIa, IIIb, IVa, IVb	<400	400-700	700-1000	>1000
4	IIIb	<400	400-700	700-900	>900

5	IVa, IVb	<450	450-600	600-800	>800
Jęczmień ozimy					
2, 3, 4	II, IIIa, i IIIb, IVa, IVb	<250	250-380	380-550	>550
5	IVa i IVb	<230	230-350	350-500	>500
Owies					
1, 2	I, II, IIIa, IIIb	<300	300-500	500-650	>650
3, 4, 8,	IIIb, IVa, IVb	<350	350-450	450-600	>600
5, 9	IVa, IVb, V	<250	250-400	400-550	>550

Kompleks przydatności rolniczej gleb:

- 1 – pszenny bardzo dobry
- 2 – pszenny dobry
- 3 – pszenny wadliwy
- 4 – żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)
- 5 – żytni dobry
- 6 – żytni słaby
- 7 – żytni bardzo słaby (żytnio-łubinowy)
- 8 – zbożowo-pastewny mocny
- 9 – zbożowo-pastewny słaby

42. Czy szacujemy szkody łowieckie w sadach ekologicznych?

Tak.

Uzasadnienie:

Sady ekologiczne są uprawą i dokonujemy w nich szacowania szkód łowieckich tak samo jak w innych uprawach. Należy jednak pamiętać, że w uprawach ekologicznych należy spełnić wiele wymagań i zobowiązań, jakie nakłada ustawodawca, aby prowadzona uprawa mogła być uznana za uprawę ekologiczną.

Przy uprawach ekologicznych, w tym sadach, należy również pamiętać, że ceny za uzyskany plon mogą w znacznym stopniu różnić się od cen za plon uzyskany w sposób konwencjonalny.

Szacując szkodę w sadach wczesną wiosną, gdy jeszcze nie ruszyła wegetacja wskazane jest wykonanie szacowania wieloetapowo. W wymaganym ustawowo terminie przeprowadzamy pierwsze oględziny celem zapoznania się m.in. z rozmiarem szkody, czynność tę należy przeprowadzić ze szczególną starannością. Ponownego szacowania dokonuje po ruszeniu wegetacji, wówczas gdy będziemy mogli z pewnością stwierdzić - w jakim stopniu uszkodzenia będą miały wpływ na późniejszy plon oraz czy rozmiar uszkodzeń nie rokuje dalszego owocowania drzewek.

Przystępując do szacowania szkód w sadach, należy dobrze zaplanować, określić i ustalić szczegółową metodykę wykonywania pomiarów oraz liczbę analizowanych nasadzeń i ich powtórzeń.

Przy uszkodzeniach w młodych sadach lub przy uszkodzeniach małej liczby drzew pomiarom i analizie poddaje się każde uszkodzone drzewko.

Przy uszkodzeniach w sadach wieloletnich i przy znacznej liczbie podobnej wielkości uszkodzeń można wykonać pomiary na grupach reprezentatywnych, które mogą obejmować np. co piaty rząd w sadzie.

Najczęściej przy szacowaniu uszkodzeń w sadach korzysta się z pięciu stopni uszkodzeń drzew, na podstawie zniszczeń powierzchni kory na pniu drzewa, uszkodzeń przewodnika, liczby i sposobu uszkodzonych gałęzi bocznych w koronie w przedziałach 0%-20%, 20%-40%; 40%-60%; 60%-80%, powyżej 80%.

43. Jak wyliczyć prawidłowo wartość odszkodowania w sadach, które są uprawami wieloletnimi?

Wartość odszkodowania w sadach obejmuje wartość utraconego plonu w roku, w którym nastąpiła szkoda oraz w latach następnych, jeżeli wielkość i rozmiar szkody był znaczący.

Należy pamiętać, że jeżeli w skutek bytowania zwierzyny nastąpiło zniszczenie nasadzeń w stopniu nie rokującym dalsze owocowania drzewka, należy do w kwocie odszkodowania uwzględnić koszty odtworzenia uprawy, które ustala się na podstawie aktualnych cen prac agrotechnicznych oraz wartości rynkowej sadzonek niezbędnych do posadzenia.

44. Jeżeli podczas szacowania szkód na danej uprawie występują choroby np. gównia kukurydzy, to czy możemy odstąpić od szacowania?

Nie.

Uzasadnienie:

Występowanie chorób w uprawach ma wpływ na obniżenie jakości i wielkości plonu z danej uprawy i należy wziąć to pod uwagę przy określaniu szacowanego plonu.

Występowanie chorób np. gówni w kukurydzy, jest nieodzownie związane z prowadzoną uprawą roślin i nie stanowi podstawy odstąpienia od szacowania szkód łowieckich.

45. Kto odpowiada za szacowanie szkód wyrządzanych przez dziki i inne zwierzęta łowne na terenie ogrodzonych sadów i innych ogrodzonych plantacji?

Za szacowanie szkód wyrządzanych przez dziki i inne zwierzęta łowne na terenie całkowicie ogrodzonych sadów i innych plantacji oraz za wypłatę odszkodowań z tego tytułu odpowiedzialność ponosi zarząd województwa właściwy ze względu na miejsce powstania szkody. Aby jednak powstała odpowiedzialność po stronie zarządu województwa muszą zostać spełnione następujące warunki:

- plantacja (w tym sad) musi być całkowicie ogrodzona,
- plantacja musi być prowadzona na cele gospodarcze.

Zgodnie z art. 26 pkt 4 Ustawy Prawo łowieckie (Dz. U. z 1995, nr 147, poz.713 z późn. zm.) w skład obwodów łowieckich nie wchodzi m.in: budowle, zakłady i urządzenia, tereny przeznaczone na cele społeczne, kultu religijnego, przemysłowe, handlowe, składowe, transportowe i inne cele gospodarcze oraz obiekty o charakterze zabytkowym i specjalnym, w granicach ich ogrodzeń. Zatem teren ogrodzonej plantacji (w tym sadu) jest z mocy ww. przepisu wyłączony z obszaru obwodu łowieckiego, gdyż nie ma możliwości prowadzenia gospodarki łowieckiej na tym terenie.

Wskazane w przepisie pojęcie celu gospodarczego oznacza w praktyce dążenie do osiągnięcia celu materialnego, osiąganie zysków. Natomiast zgodnie z przepisem art. 3 ustawy Prawo przedsiębiorców (Dz.U. 2018 poz. 646), przez działalność gospodarczą rozumie się zorganizowaną działalność zarobkową, wykonywaną we własnym imieniu i w sposób ciągły. Działalność rolnicza odpowiada powyższej definicji działalności gospodarczej, stąd kwalifikowana jest jako działalność gospodarcza. Jeśli więc dana plantacja prowadzona jest na cele gospodarcze i jest całkowicie ogrodzona, odpowiedzialność w zakresie

szkód łowieckich na jej terenie ponosi właściwy miejscowo zarząd województwa.

Jeśli natomiast plantacja nie jest związana z działalnością gospodarczą lub nie jest całkowicie ogrodzona (co umożliwia prowadzenie gospodarki łowieckiej) za szkody wyrządzone zwierzęta łowne odpowiedzialność ponosi dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego, na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy Prawo łowieckie.

46. Kto odpowiada za szkody wyrządzone przez żurawie i inne ptaki?

Aktualnie brak jest podmiotu odpowiedzialnego za szkody wyrządzone przez żurawie, i inne ptaki. Za szkody wyrządzone przez ptaki (w tym żurawie) w uprawach rolnych odszkodowania nie przysługują.

Przepisy rozdziału 9 Ustawy Prawo łowieckie (Dz. U. z 1995, nr 147, poz.713 z późn. zm.) regulujące kwestę odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych dotyczą wyłącznie zwierzyny łownej, wymienionej w art. 46 ust. 1 pkt 1) ustawy. Są to dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny. Na mocy art. 50 ust. 1 ustawy Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną. Co prawda żurawie objęte są ochroną gatunkową, nie należą jednak do grupy zwierząt łownych.

Zgodnie natomiast z przepisem art. 126 ust. 1 Ustawy O ochronie przyrody Skarb Państwa odpowiada jedynie za szkody wyrządzone przez: żubry (w uprawach, płodach rolnych lub w gospodarstwie leśnym), wilki (w pogłowie zwierząt gospodarskich), rysie (w pogłowie zwierząt gospodarskich) niedźwiedzie (w pasiekach, w pogłowie zwierząt gospodarskich oraz w uprawach rolnych), bobry (w gospodarstwie rolnym, leśnym lub rybackim).

Główną przyczyną, dla której nie wprowadzono regulacji prawnych w zakresie odszkodowań na szkody wyrządzone przez żurawie jest okoliczność, iż trudne jest obiektywne oszacowanie oraz udowodnienie strat. Z reguły szkody powstają wskutek wydziobania ziarna lub wydeptania, wygniecenia roślin. Bez prowadzenia stałych obserwacji ptaków trudno ustalić, jaki gatunek spowodował szkodę, gdyż na polach uprawnych oprócz żurawia żerują również inne gatunki ptaków (np. łabędzie, wrony, gawrony, gęsi). Nadto inne gatunki ptaków zatrzymują się na uprawach celem odpoczynku. W takiej sytuacji niezmiernie utrudnione jest ustalenie, jaki gatunek ptaków wyrządził szkodę.

47. Jak dzierżawca lub zarządca odwołu łowieckiego może sprawdzić czy osoba występująca z wnioskiem o szacowanie szkód łowieckich jest upoważniona do takich działań?

Przepisy rozdziału 9 Ustawy Prawo łowieckie (Dz. U. z 1995, nr 147, poz.713 z późn. zm.) nie zawierają uregulowań dotyczących sposobu weryfikacji danych deklarowanych przez poszkodowanego. Wniosek o szacowanie szkód składa właściciel albo posiadacz gruntów rolnych. W praktyce często zdarza się, że właściciel gruntu nie jest jednocześnie właścicielem uprawy, gdyż np. oddał grunt w dzierżawę. W takim wypadku uprawnionym do występowania o odszkodowanie będzie posiadacz gruntu (np. dzierżawca), który jest jednocześnie właścicielem uprawy na tym gruncie.

Powołując się na wypracowaną praktykę, sugeruje się by w przypadku wątpliwości, co do uprawnień osoby występującej z wnioskiem, dzierżawca zwrócił się do osoby składającej wniosek o pisemne oświadczenie, czy jest właścicielem gruntu i jednocześnie właścicielem uprawy, czy też jest posiadaczem gruntu, ze wskazaniem na jakiej podstawie (np. dzierżawa, użyczenie) i jednocześnie właścicielem uprawy.

1. Jeśli poszkodowany deklaruje, że jest właścicielem gruntu, sugeruje się wystąpienie o:

- przedłożenie alternatywnie jednego z dokumentów: wypisu z rejestru gruntów, odpisu z księgi wieczystej, aktu notarialnego potwierdzającego własność nieruchomości lub podanie numeru księgi wieczystej (treść księgi wieczystej można zweryfikować na portalu internetowym Ministerstwa Sprawiedliwości pod adresem *przegladarka-ekw.ms.gov.pl*)
- pisemne oświadczenie, iż jest właścicielem uprawy, odnośnie której składał wniosek

2. Jeśli poszkodowany deklaruje, że jest posiadaczem gruntu a uprawa jest jego własnością, sugeruje się wystąpienie o:

- przedłożenie dokumentów potwierdzających fakt posiadania, np. umowy dzierżawy, użyczenia. UWAGA – zgodne z prawem jest zawarcie ustnej umowy (np. dzierżawy). W takim wypadku posiadacz gruntu powinien złożyć pisemne oświadczenie że posiada grunt na podstawie danej umowy ze wskazaniem danych strony, z którą ta umowa została zawarta oraz daty zawarcia umowy. Następnie informacje te można zweryfikować z podaną przez posiadacza osobą.
- pisemne oświadczenie, że jest właścicielem uprawy.

W praktyce szacujący często zwracają się do poszkodowanego dodatkowo o przedłożenie dowodu zakupu materiału siewnego, użytego na uszkodzonej uprawie. W szczególnych wypadkach możliwe jest zwrócenie się do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z wnioskiem o udostępnienie danych ze zbioru danych osobowych dotyczących podmiotu pobierającego dopłaty do uprawy.

Dodatkowo – jeśli zgłoszenie szkody składa pełnomocnik – konieczne jest przedłożenie dzierżawcy pisemnego pełnomocnictwa do występowania w sprawie.

48. Kiedy możemy odstąpić od szacowania szkód łowieckich?

Co do zasady szacowanie szkód łowieckich jest obowiązkiem ustawowym, który podlega bezwzględnemu wykonaniu. Oznacza to, iż podmiot zobowiązany do wykonania czynności szacowania nie może zaniechać wykonania swych obowiązków. Zaniechanie jest zachowaniem bezprawnym, podlegającym odpowiedzialności odszkodowawczej przez ten podmiot. Zatem konsekwencją zaniechania szacowania jest powstanie roszczeń poszkodowanych o zapłatę odszkodowania przeciwko podmiotowi zobowiązanemu do wykonania czynności szacowania.

Odstąpić od szacowania szkody można jedynie w przypadku stwierdzenia, że obowiązek szacowania spoczywa na innym podmiocie. Przykładowo w sytuacji, gdy wniosek wpłynął do niewłaściwego ze względu na miejsce szkody dzierżawy lub zarządcy obwodu łowieckiego. Sytuacja taka będzie miała miejsce także w przypadku złożenia na ręce dzierżawcy wniosku o odszkodowanie za szkodę, za którą odpowiedzialność ponosi właściwy miejscowo zarząd województwa (np. szkody wyrządzone przez dziki, jelenie, danielę i sarny na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich).

W tych wyjątkowych przypadkach sugeruje się niezwłoczne poinformowanie poszkodowanego o zaistniałej sytuacji i przekazanie wniosku do podmiotu właściwego.

Choć przepisy wyraźnie wskazują, za jakie szkody i przez jakie zwierzęta powstaje odpowiedzialność odszkodowawcza, to sugeruje się także podjęcie działań mających na celu choćby udokumentowanie szkody w przypadku jej wyrządzenia przez inne gatunki (np. żurawie) z równoczesnym stwierdzeniem, że odszkodowanie nie przysługuje w takim wypadku. Ww. postępowanie leży w interesie podmiotów, które ponoszą odpowiedzialność odszkodowawczą, gdyż posłużyć może weryfikacji szkody powstałej w tym samym czasie lub później,

w wyniku żerowania zwierzyny łownej. Rozgraniczenie tych szkód zminimalizuje ryzyko wypłaty zawyżonych odszkodowań, które mogłyby objąć szkody powstałe wskutek współżerowania innych gatunków.

49. Jaką cenę buraka cukrowego należy przyjąć przy określaniu wartości odszkodowania? Czy powinna być to cena z umowy kontraktacyjnej?

Od 1 października 2018 r. straciło moc uprzednio obowiązujące rozporządzenie Ministra Środowiska regulujące kwestie szacowania szkód. Jednocześnie do tej pory nie ma nowych przepisów wykonawczych. Departament Leśnictwa Ministerstwa Środowiska wyraził niewiążącą opinię, w której sugeruje posiłkowanie się przy szacowaniu zasadami zawartymi w uprzednim rozporządzeniu.

Zgodnie z tym rozporządzeniem, przy ustalaniu odszkodowania należało brać pod uwagę cenę skupu, a gdy skup nie jest prowadzony, cenę rynkową z dnia ostatecznego szacowania szkody- w rejonie powstania szkody. Zasady te są w praktyce dalej stosowane.

Jeśli dana uprawa objęta była umową kontraktacyjną, dzierżawca winien wystąpić o okazanie umowy kontraktacyjnej (choćby w zakresie zakontraktowanej ilości oraz ceny). Na tej podstawie możliwe jest ustalenie, jaka ilość została objęta kontraktem oraz jaką cenę ustalono.

Przy określaniu wysokości odszkodowania należy przyjąć cenę z umowy kontraktacyjnej jedynie w zakresie, w jakim szkoda uniemożliwiła wykonanie kontraktu. W pozostałym zakresie przyjąć należy cenę rynkową.

Przykładowo, jeśli kontrakt obejmował 100 ton buraków, zaś plon z uprawy wyniósłby 120 ton, a szkoda pomniejszyła plon do 80 ton, stwierdzić należy, że:

- rozmiar szkody w uprawie wynosi 40 ton;
- kontrakt nie został wykonany w zakresie 20 ton;

- odszkodowanie według ceny kontraktacyjnej oblicza się w zakresie 20 ton, zaś w pozostałym zakresie 20 ton odszkodowanie oblicza się według ceny rynkowej na terenie wystąpienia szkody.

50. Komu przysługuje odwołanie do nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe?

Na podstawie przepisu art. 46d ust.1 Ustawy Prawo łowieckie (Dz. U. z 1995, nr 147, poz.713 z późn. zm.) odwołanie od ustaleń protokołu oględzin lub protokołu ostatecznego szacowania do nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody przysługuje właścicielowi albo posiadaczowi gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda, oraz dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego.

51. W jakim terminie, w jakiej formie oraz do którego nadleśniczego należy wnieść odwołanie?

Na podstawie przepisu art. 46d ust.1 Ustawy Prawo łowieckie (Dz. U. z 1995, nr 147, poz.713 z późn. zm.) odwołanie od ustaleń protokołu oględzin lub protokołu ostatecznego szacowania wnosi się w terminie 7 dni od daty podpisania protokołu oględzin lub protokołu ostatecznego szacowania.

Odwołanie wnosi się do nadleśniczego właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody.

Art. 49a. 1. Ustawy Prawo łowieckie stanowi, iż w zakresie nieuregulowanym w ustawie lub przepisach wydanych na jej podstawie, do postępowania prowadzonego przez nadleśniczego w sprawie ustalenia wysokości odszkodowania stosuje się odpowiednio przepisy ustawy Kodeks postępowania administracyjnego.

Zgodnie z przepisem art. 63. § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego odwołania mogą być wnoszone pisemnie, telegraficznie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu, a także za pomocą innych środków komunikacji elektronicznej przez elektroniczną skrzynkę podawczą organu administracji publicznej utworzoną na podstawie ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

52. W jakim terminie zostanie wydania decyzja przez nadleśniczego o wysokości odszkodowania?

Na podstawie art. 46d ust.2 Ustawy Prawo łowieckie (Dz. U. z 1995, nr 147, poz. 713 z późn. zm.) w celu rozpatrzenia odwołania nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe dokonuje odpowiednio oględzin lub szacowania ostatecznego- nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania.

Po zakończeniu oględzin lub szacowania ostatecznego sporządza się protokół.

Zgodnie z art. 46 e. ust. 1 Ustawy Prawo łowieckie Nadleśniczy ustala wysokość odszkodowania, w drodze decyzji, która jest wydawana w terminie 14 dni od daty otrzymania protokołu oględzin lub szacowania ostatecznego - sporządzonych przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego oraz protokołu oględzin lub szacowania ostatecznego sporządzonego przez nadleśniczego.

Z powyższego wynika, iż w przypadku, gdy do odwołania załączono protokół sporządzony przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego, uwzględniając powyższe terminy, decyzja winna zostać wydana w terminie 21 dni od daty złożenia odwołania.

53. Czy można odwołać się od decyzji nadleśniczego?

Decyzja Nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe wydana na skutek odwołania od ustaleń protokołu oględzin lub ostatecznego szacowania jest ostateczna.

Jednocześnie na podstawie art. 46 e ust. 4 Ustawy Prawo łowieckie (Dz. U. z 1995, nr 147, poz.713 z późn. zm.), właściciel albo posiadacz gruntów rolnych, na których zostały wyrządzone szkody a także dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego niezadowolony z decyzji, może w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia decyzji, wnieść powództwo do sądu właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody.

54. W jakim terminie i z których środków nastąpi wypłata odszkodowania wskazanego w decyzji?

Zgodnie z art. 46 e ust. 3 Ustawy Prawo łowieckie (Dz. U. z 1995, nr 147, poz. 713 z późn. zm.), wypłata odszkodowania określonego w decyzji następuje ze środków dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego, nie później niż w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji.

55. Czy mediacje są obowiązkowe?

Nie.

Uzasadnienie:

Przepis art. 47 ust 2 Ustawy Prawo łowieckie (Dz. U. z 1995, nr 147, poz. 713 z późn. zm.) wskazujący na możliwość mediacji w przypadku sporu, co do wysokości odszkodowania został uchylony. W aktualnym stanie prawnym nie ma możliwości mediacji w oparciu o zapisy wynikające wprost z Ustawy Prawo łowieckie. Ustawodawca wskazuje jednak, że w zakresie nieuregulowanym w ustawie lub przepisach wydanych na jej podstawie, do postępowania prowadzonego przez nadleśniczego lub dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w sprawie ustalenia wysokości odszkodowania stosuje się odpowiednio przepisy ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, w którym to w rozdziale 5a mamy wskazane, że w toku postępowania może być prowadzona mediacja, jeżeli na to pozwala charakter sprawy. Prowadzona mediacja musi jednak być dobrowolna.

56. Czy nadleśniczy może zmusić strony do ugody?

Zadaniem nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe jest rozpatrzenie odwołania od ustaleń szacowania dokonanego przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego i wydanie decyzji w sprawie odszkodowania. W toku postępowania nadleśniczy (podobnie jak każdy inny organ administracyjny) nie ma uprawnień do nakazania stronie zawarcia ugody. Zawarcie ugody jest zawsze dobrowolne.

57. Czy wpisanie w protokole z szacowania ostatecznego, które było wykonywane przez zespół, stwierdzenia że wysokość odszkodowania została określona w drodze ugody zamyka możliwość odwołania się do nadleśniczego?

Z formalnego punktu widzenia zapis protokołu szacowania ostatecznego wskazujący, że wysokość odszkodowania została ustalona w drodze ugody nie pozbawia możliwości wniesienia odwołania od ustaleń protokołu do nadleśniczego. Ustalenia protokołu nie są, bowiem ostateczne i istnieje możliwość ich kwestionowania, zaś nadleśniczy zobowiązany jest do rozpoznania odwołania, przeprowadzenia szacowania oraz wydania decyzji.

Niemniej jednak należy zwrócić uwagę na fakt, iż rozpatrujący odwołanie nadleśniczy wydaje decyzję m.in. na podstawie ustaleń protokołu sporządzonego przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego – co wynika z przepisu art. 46 e ust.1 Ustawy Prawo łowieckie (Dz. U. z 1995, nr 147, poz. 713 z późn. zm.). Zatem wcześniejsze porozumienie w zakresie wysokości szkody niewątpliwie będzie miało wpływ na decyzję nadleśniczego. Dodać trzeba, że pomimo wcześniejszej ugody nadleśniczy powinien dokonać własnych ustaleń w celu weryfikacji prawidłowości przyjętych wcześniej danych.

58. Na jakim etapie postępowania w trybie odwoławczym może dojść do ugody?

Ugoda może być zawarta przed organem administracji publicznej, przed którym toczy się postępowanie, do czasu wydania przez organ decyzji w sprawie.

59. Co powinna zawierać ugoda zawarta pomiędzy stronami?

Ugoda powinna zawierać:

- oznaczenie organu administracji publicznej, przed którym ugoda została z zawarta i stron postępowania;
- datę sporządzenia ugody;
- przedmiot i treść ugody;
- podpis stron oraz podpis upoważnionego pracownika organu administracji publicznej z podaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego, a jeżeli ugoda została zawarta w formie dokumentu elektronicznego - kwalifikowany podpis elektroniczny stron oraz upoważnionego pracownika organu administracji publicznej. Przed podpisaniem ugody upoważniony pracownik organu administracji publicznej odczytuje stronom jej treść, chyba że ugoda została sporządzona w formie dokumentu elektronicznego.

60. Kto sporządza ugodę?

Ugodę sporządza upoważniony pracownik administracji publicznej w formie pisemnej lub dokumentu elektronicznego na podstawie zgodnych oświadczeń stron.

61. Czy ugoda wymaga zatwierdzenia?

Tak.

Uzasadnienie:

Ugoda wymaga zatwierdzenia przez organ administracji publicznej, przed którym została zawarta. Zatwierdzenie bądź odmowa zatwierdzenia ugody następuje w drodze postanowienia.

62. Czy rolnikowi należy się odszkodowanie z tytułu szkody łąwieckiej i suszowej na tym samym gruncie rolnym np. zboża i ziemniaki?

Tak.

Uzasadnienie:

Szacowanie szkód łąwieckich jest uregulowane w Ustawie Prawo łąwieckie natomiast szacowanie szkód spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi regulują inne akty prawne.

Wypłata odszkodowania z tytułu tych dwóch rodzajów szkód jest dokonywana przez zespół szanujący lub przez komisje powoływana przez wojewodę.

Oczywiście, jeżeli te dwa rodzaje szkód wystąpiły na tej samej uprawie ich skutki będą miały na siebie wzajemny wpływ. Natomiast wypłata odszkodowania nastąpi na podstawie protokołów sporządzonych przez dwa niezależne zespoły szacujące.

Reasumując poszkodowany może uzyskać odszkodowanie z tytułu niekorzystnych zjawisk atmosferycznych w zakresie określonym przez ustawodawcę oraz uzyskać odszkodowanie z tytułu wystąpienia szkód łąwieckich w odniesieniu do tej samej uprawy.

63. Co zrobić, jeśli poszkodowany odmawia przyjęcia odszkodowania?

Zobowiązany do wypłaty odszkodowania (czyli dłużnik) nie ma żadnych narzędzi prawnych, które mogłyby przymusić poszkodowanego (czyli wierzyciela) do przyjęcia odszkodowania. Zatem poszkodowany może odmówić przyjęcia odszkodowania, na co dłużnik nie ma wpływu.

Odmowa przyjęcia odszkodowania nie powinna stanowić problemów przypadku, gdy zobowiązany do zapłaty (dłużnik) zna numer rachunku bankowego poszkodowanego (wierzyciela). Należy pamiętać, że sama próba wypłaty odszkodowania (np. poprzez próbę wręczenia pieniędzy) nie stanowi podstawy do stwierdzenia, że wierzyciel spełnił swój obowiązek wypłaty.

Aby można było uznać, że nastąpiło spełnienie świadczenia, konieczne jest złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego. Zgodnie z przepisem art. 467 Kodeksu cywilnego, dłużnik (zobowiązany do wypłaty odszkodowania) może złożyć przedmiot świadczenia (wpłacić odszkodowanie) do depozytu sądowego, zawiadamiając jednocześnie wierzyciela (poszkodowanego), że wpłacił pieniądze do depozytu sądowego.

Złożenie do depozytu sądowego ma takie same skutki jak spełnienie świadczenia i zobowiązuje wierzyciela do zwrotu dłużnikowi kosztów złożenia. Zatem z chwilą wpłaty pieniędzy do depozytu sądowego odszkodowanie uznaje się za wypłacone. Nadto poszkodowany będzie miał obowiązek zwrotu kosztów złożenia pieniędzy do depozytu.

64. Czy poszkodowany może żądać od zarządcy lub dzierżawcy obwodu łowieckiego naprawienia szkód spowodowanych przez zwierzynę łowną?

Przepisy Ustawy Prawo łowieckie (Dz. U. z 1995, nr 147, poz.713 z późn. zm.) określają, że naprawienie szkód łowieckich następuje poprzez wypłatę odszkodowania pieniężnego. Brak jest regulacji prawnych zobowiązujących zarządcę lub dzierżawcę obwodu łowieckiego do naprawy szkody poprzez spełnienie innego rodzaju świadczenia, np. wykonanie zabiegów agrotechnicznych, czy zwrot równowartości uszkodzonych plonów w naturze. Należy jednak zaznaczyć, iż w praktyce zdarza się, że na podstawie porozumienia z poszkodowanym, dzierżawca naprawia szkodę poprzez przywrócenie przedmiotu szkody do stanu poprzedniego.

Dzieje się tak najczęściej w przypadku szkód wyrządzonych przez dziki w użytkach zielonych (np. na łąkach), gdzie naprawienie szkody może w indywidualnych przypadkach polegać np. na uporządkowaniu zbuchtowanej darni, a następnie dokonaniu podsiewu. Prawo nie zakazuje takich form naprawienia szkody. Źródłem takiego sposobu załatwienia sprawy powinno być indywidualne porozumienie zawarte w poszkodowanym. Porozumienie powinno określać warunki naprawienia szkody oraz zawierać oświadczenie, że taki sposób likwidacji szkody zaspokaja roszczenia poszkodowanego.

65. Jakie skutki prawne wywołuje zawarcie ugody?

Zgodnie z przepisem art. 917 Kodeksu cywilnego przez ugodę strony czynią sobie wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego w tym celu, aby uchylić niepewność, co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonanie albo by uchylić spór istniejący lub mogący powstać.

Ugoda jest *de facto* typem umowy. Po zawarciu ugody wierzyciel (poszkodowany) może domagać się długu (odszkodowania) tylko na jej podstawie. Poszkodowany, który poczynił ustępstwa na rzecz dłużnika (np. zgodził się na zmniejszenie odszkodowania w stosunku do swojego żądania), nie może po zawarciu ugody domagać się odszkodowania w pierwotnie żądanej kwocie. Warto pamiętać, by w treści ugody znalazł się zapis, iż zawarcie ugody wyczerpuje wszelkie roszczenia poszkodowanego z tytułu danej szkody.

Jeśli natomiast dłużnik mimo zawarcia ugody nie wypłaca odszkodowania, wierzyciel może złożyć pozew do sądu, jako dowód wskazując ugodę.

Ugoda charakteryzuje się tym, że nie jest możliwe uchylenie się od jej skutków prawnych z powodu odnalezienia dowodów, co do roszczeń, których ugoda dotyczy. Zatem jeśli poszkodowany po podpisaniu ugody odnajdzie dowody, że wysokość szkody jest w rzeczywistości większa, niż określona w treści ugody, nie będzie mógł już dochodzić odszkodowania w większej kwocie. Należy jednak pamiętać o wyjątkowej sytuacji, kiedy ugoda została zawarta w złej wierze. W takim przypadku mogą zaistnieć podstawy do uchylenia się przez stronę od skutków prawnych zawartej ugody.

Ponadto, zgodnie z art. 918 § 1 Kodeksu cywilnego, uchylenie się od skutków prawnych ugody zawartej pod wpływem błędu jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy błąd dotyczy stanu faktycznego, który według treści ugody obie strony uważały za niewątpliwy, a spór albo niepewność nie powstałyby, gdyby w chwili zawarcia ugody strony wiedziały o prawdziwym stanie rzeczy.

66. Kto i kiedy (w jakim terminie i trybie) dostarcza do nadleśniczego protokół sporządzony przez zespół szacujący?

Zgodnie z przepisem Art. 46e. ust. 1 Ustawy Prawo łowieckie (Dz. U. z 1995, nr 147, poz.713 z późn. zm.), w postępowaniu odwoławczym nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe ustala wysokość odszkodowania, biorąc m.in. pod uwagę ustalenia zawarte w protokołach sporządzonych przez zespół szacujący. Z kolei ust. 2 cytowanego przepisu wskazuje, że decyzja wydawana jest przez nadleśniczego w terminie 14 dni od dnia otrzymania protokołów (w tym protokołu zespołu szacującego).

Z powyższego wynika, że w toku postępowania odwoławczego nadleśniczy winien otrzymać protokół sporządzony i podpisany przez zespół szacujący. Przepisy cytowanej ustawy nie określają, kto i w jakim terminie zobowiązany jest dostarczyć nadleśniczemu protokół sporządzony przez zespół szacujący. Wobec powyższego praktyka w tym zakresie może okazać się niejednolita. W praktyce najoptymalniejszym rozwiązaniem jest przedłożenie protokołu szacowania przez poszkodowanego w formie załącznika do odwołania. Jeśli jednak poszkodowany nie złożył dokumentu w momencie składania odwołania, nadleśniczy powinien wystąpić o przedłożenie protokołu. Pamiętać należy, że protokół winien być sporządzony w trzech egzemplarzach oraz podpisany przez członków zespołu szacującego: przedstawiciela zarządcy lub dzierżawcy obwodu łowieckiego, poszkodowanego oraz przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego. Jeśli zatem protokół nie wpłynął do nadleśniczego wraz z odwołaniem, nadleśniczy może zwrócić się o przedłożenie dokumentu do każdego z ww. wymienionych podmiotów. Optymalnym rozwiązaniem jest wystąpienie przez nadleśniczego o protokół przy okazji zawiadomienia członków zespołu szacującego o terminie oględzin lub szacowania ostatecznego. Zgodnie z przepisem art. 46d ust. 6 cytowanej

ustawy, zawiadomienie powinno nastąpić nie później niż przed upływem 3 dni od daty otrzymania odwołania.

67. Co stanowi plon przy uprawie traw gazonowych?

Trawy gazonowe uprawiane są z reguły, jako tzw. trawa z rolki. Trawa z rolki są to pasy darni, które niezależnie od sposobu produkcji, mają najczęściej wymiary od 40 cm na 200 cm do 50 cm na 200 cm.

Dlatego też przy tego rodzaju uprawie traw gazonowych plonem będzie powierzchnia darni.

Darń traw gazonowych znajduje swoje zastosowanie m.in. na terenach rekreacyjnych, w ogrodach, placach zabaw, boiskach. Mieszanki gazonowe są sporządzone z określonych gatunków traw wieloletnich odpornych na wymarzenie i odmiany o wolnym tempie wzrostu oraz walorach dekoracyjnych (wąska blaszka liściowa, intensywny kolor, odporność na niskie i częste koszenie oraz drobne zadarnienie). Mieszanki traw przygotowuje się z uwzględnieniem rodzaju użytkowania trawnika, warunków glebowych i wilgotnościowych, dostępu światła i wrażliwości na zasolenie gleb.

Ze względu na gospodarcze wykorzystanie wyróżniamy trawy gazonowe, do których należy zaliczyć takie trawy jak: życica trwała, kostrzewa czerw., kostrzewa różnolistna, kostrzewa nitkowata, kostrzewa owcza, mietlica rozłogowa, mietlica pospolita, mietlica psia, wiechlina łąkowa, wiechlina gajowa, tymotka Boehmera.

68. Czy odszkodowanie z tytułu szkód łowieckich przysługuje za szkody wyrządzone na uprawach założonych w wyniku przekształcenia trwałych użytków zielonych?

Nie ma jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie. Przed podjęciem decyzji należy indywidualnie rozpatrzyć wiele ważnych kwestii formalnych i prawnych.

Zabieg przekształcenia trwałych użytków zielonych (łąki i pastwiska) w grunty orne jest uregulowany prawnie.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne ewidencję gruntów i budynków oraz gleboznawczą klasyfikację gruntów prowadzą starostowie. Właściciele oraz władający gruntami i budynkami zgłaszają wszelkie zmiany danych objętych ewidencją gruntów, w tym zmiany dotyczące klasyfikacji gleboznawczej.

Przeprowadzenie czynności zmiany klasyfikacji gleboznawczej gruntów jest czynnością wymagającą wykonania prac przez uprawnionych przez wojewodę klasyfikatorów, jednostki wykonawstwa geodezyjnego (uprawnionych geodetów) oraz przeprowadzenia procedury administracyjnej przez dane starostwo powiatowe. Są to czynności czasochłonne, a przede wszystkim wymagające zaangażowania dużych środków finansowych właścicieli nieruchomości.

Prace związane z klasyfikacją gleboznawczą gruntów przeprowadzane są w trzech etapach:

- 1. Prace przygotowawcze – złożenie wniosku wraz z załącznikami.**

2. Wydanie decyzji zatwierdzającej projekt zmian klasyfikacji gleboznawczej zgodnie z operatem pomiarowo – klasyfikacyjnym opracowanym przez klasyfikatora.
3. Ujawnienie zmian w operacie ewidencji gruntów i budynków na podstawie dokumentacji geodezyjnej opracowanej przez uprawnionego geodetę.

Uregulowanie przez właścicieli i władających nieruchomościami zmian danych ewidencyjnych dotyczących użytkowania gruntów wynikających ze zmiany sposobu użytkowania może mieć znaczenie przy pozyskiwaniu dopłat bezpośrednich w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, realizacji postanowień ustawy z dnia 10 października 2002 r. o zmianie ustawy o podatku rolnym oraz ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Wynika to również z prawodawstwa UE, w którym każdy kraj członkowski zobowiązany jest zapewnić odpowiedni stosunek trwałych użytków zielonych do całkowitej powierzchni gruntów rolnych tzw. wskaźnik referencyjny ogłaszany przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W związku z ustalonymi wymogami nie wolno zaorywać i przekształcać trwałych użytków zielonych objętych programem rolnośrodowiskowym lub położonych na obszarach Natura 2000, dlatego też **cenny przyrodniczo trwałe użytki zielone nie może być zaorany**. Na rolników niespełniających tych wymogów nakładane mogą być kary administracyjne skutkujące zmniejszeniem kwoty płatności bezpośredniej.

Inaczej mogą postąpić rolnicy posiadający trwałe użytki zielone, które nie są cenne przyrodniczo. Wówczas zakaz ich przekształcania, w tym zaorywania, obowiązuje tylko wtedy, gdy stosunek TUZ do wszystkich użytków rolnych w danym roku dla całego kraju zmniejszy się o więcej niż 5% do wskaźnika referencyjnego. O przekroczeniach wskaźnika referencyjnego rolnicy dowiedzą

się jednak dopiero po zakończeniu procedury przyjmowania wniosków o dopłaty bezpośrednie.

Poza kwestiami prawnymi bardzo istotne jest, aby podczas zaorywania trwałych użytków zielonych na grunty orne właściciel wykonał wszystkie niezbędne zabiegi agrotechniczne przygotowujące grunt do zasiewu innych upraw. Zakres prac agrotechnicznych, jakie należy wykonać będzie w dużej mierze zależał od tego, jaką uprawę rolnik chce założyć na pozyskanym gruncie ornym.

Na trwałych użytkach zielonych wyróżnia się sześć klas bonitacyjnych gleby: I, II, III, IV, V i VI. Kryteria podziału to: budowa profilu glebowego, potencjalne możliwości produkcyjne gleby, skład botaniczny roślin oraz ich wydajność, warunki klimatyczne, ukształtowanie terenu, dostępność, kamienistość, zabagnienie. Wszystkie te czynniki będą miały istotne znaczenie przy doborze zabiegów agrotechnicznych, jakie powinny być wykonane, aby zakładana uprawa była prawidłowa pod względem agrotechnicznym.

69. Czy wysokość odszkodowania pomniejszamy o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania, jeżeli wyliczamy ją dla uprawy wymagającej zaorania, o której mowa w § 5 nowego rozporządzenia?

Wysokość odszkodowania dla uprawy wymagającej zaorania należy pomniejszyć o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania, za wyjątkiem przypadku, w którym plon miał być zbyty przez poszkodowanego bezpośrednio na polu, bez zbioru, transportu i przechowywania. Jeśli bowiem koszty zbioru, transportu i przechowywania miał ponosić nabywca plonów, nie powinno się umniejszać odszkodowania o koszty, których poszkodowany by nie poniósł.

Dodać należy, że w przypadku, gdy poszkodowany zamierzał zbyć płody bezpośrednio po zbiorze (np. odwieść do skupu) bez przechowywania, wtenczas nie należy odliczać nieponiesionych kosztów przechowywania. Jeśli natomiast w przypadku planowanej sprzedaży plonów koszty transportu miał ponosić kupujący, wtenczas nie należy pomniejszać odszkodowania o nieponiesione koszty transportu i przechowywania, których poszkodowany i tak by nie ponosił.

Podstawa prawna:

Zgodnie z § 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych (Dz. U z dnia 26 kwietnia 2019 r. poz. 776), przy szacowaniu ostatecznym szkody w uprawach wymagających zaorania odszkodowanie ustala się, jako odpowiedni procent kwoty obliczonej w sposób określony w § 3 ust. 14 rozporządzenia.

Z kolei zgodnie z § 3 ust. 19 rozporządzenia wysokość odszkodowania ustalonego zgodnie z § 3 ust. 14 pomniejsza się odpowiednio o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania, które ustala się indywidualnie dla

każdej uprawy z uwzględnieniem niezbędnych nakładów, jakie poszkodowany musiałby ponieść na zebranie, transport i przechowywanie plonu objętego odszkodowaniem.

Z uwagi na powyższe, także w przypadku obliczania odszkodowania za szkodę w uprawie wymagającej zaorania należy brać pod uwagę nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania. Z uwzględnieniem przypadków opisanych powyżej, koszty te pomniejszają kwotę odszkodowania.

70. Czy nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, do którego wniesiono odwołanie dokonuje odpowiednio oględzin lub szacowania ostatecznego na uprawie, która została uprzętnięta?

Nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, do którego wniesiono odwołanie ma obowiązek dokonania odpowiednio oględzin lub szacowania ostatecznego nawet na takiej uprawie, która została już uprzętnięta.

Obowiązek ten w sposób jednoznaczny wynika z treści art. 46 ust. 2 Ustawy Prawo łowieckie i jest on zależny od ziszczenia się przesłanki w postaci samego faktu wniesienia odwołania.

Przepis powyższy zawiera w swej treści zwrot: „dokonuje”, a zatem nie daje możliwości nadleśniczemu odstąpienia od podjęcia czynności oględzin lub szacowania, choćby w czysto formalnej postaci, z której to czynności nadleśniczy ma obowiązek sporządzić protokół.

W przypadku, gdy mamy do czynienia z uprawą, która w chwili dokonywania oględzin lub szacowania w trybie odwoławczym, została już uprzętnięta – oględziny lub szacowanie ograniczają się wtedy do określenia tego faktu i stwierdzenia o niemożności dokonania ustaleń merytorycznych.

Za podstawę merytoryczną do wydania przez nadleśniczego decyzji w trybie odwoławczym, służyć będą, zgodnie z treścią art. 46e ust.1 ustalenia zawarte w protokołach, o których mowa w art. 46a ust. 4, art. 46c ust. 5 oraz w zakresie stwierdzenia samego faktu dokonania sprzętu i ewentualnego potwierdzenia powierzchni uprawy – art. 46d ust. 8.

71. Czy nadleśniczy podczas szacowania ostatecznego w trybie odwoławczym powinien również uwzględnić szkody wyrządzone przez łosia?

Nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe powinien podczas czynności szacowania ostatecznego, podjętych w trybie odwoławczym uwzględniać także szkody wyrządzone przez łosia (*Alces alces*)

Uzasadnienie:

Rozstrzygnięcie powyższej wątpliwości ma swoje źródło w Ustawie Prawo łowieckie, której zapis w art. 46 ust.1 pkt1 wskazuje, że dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego jest obowiązany do wynagradzania szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniele i sarny.

Oznacza to generalną zasadę odpowiedzialności dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich za powodującą szkody w uprawach lub płodach rolnych, aktywność żerową i życiową enumeratywnie wymienionych gatunków zwierząt, do których ustawodawca zaliczył również łosia.

W związku z powyższym, w analizowanym przypadku, udział szkód pochodzących od łosia, obok innych gatunków zwierzyny łownej powinien być brany pod uwagę w zakresie oceny wartości szkody i jej progu odpowiedzialności określonego w art. 48 pkt 4 Ustawy Prawo łowieckie.

Innymi słowy, przy ocenie czy wartość szkody na danej plantacji przewyższa wartość 100 kg żyta w przeliczeniu na 1ha uprawy, powinno się brać pod uwagę także szkody, które obok aktywności jeleni, danieli, dzików i saren zostały wyrządzone także przez łosia.

Natomiast nadleśniczy, dokonujący szacowania w trybie odwoławczym powinien w sposób wnikliwy ocenić i wyodrębnić wartość szkód wyrządzonych przez gatunek objęty całoroczną ochroną, ustalając możliwie najprecyzyjniej

jego udział procentowy w stosunku do wartości szkód powstałych w wyniku aktywności żerowej gatunków łownych, co do których nie występuje całoroczna ochrona.

W takiej sytuacji dzierżawca, bądź zarządca obwodu łowieckiego zostanie obciążony obowiązkiem wypłaty odszkodowania, w takim zakresie, w jakim udział szkód pochodził od innych gatunków łownych aniżeli łoś, bowiem w zakresie udziału szkód spowodowanych aktywnością łośia obowiązek wypłaty odszkodowania spoczywa na Skarbie Państwa.

|

72. Kto odpowiada za szkody łowieckie wyrządzone w uprawie, która jest ogrodzona siatką leśną?

Za szkody łowieckie wyrządzone w uprawie, która jest ogrodzona siatką leśną **odpowiada dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego**, pod warunkiem, że przedmiotowa uprawa nie znajduje się na terenie wyłączonym z obwodu łowieckiego i co do której nie zachodzą okoliczności określone w art. 26 Ustawy Prawo łowieckie.

Problematyka zawarta w niniejszym pytaniu rodzi szereg uzasadnionych wątpliwości i kontrowersji, a w praktyce stosowania oraz interpretowania prawa nie jest częstokroć jednoznaczna.

Na gruncie utrwalonych poglądów cywilistycznych każdy obowiązek, w tym obowiązek odpowiedzialności za szkody łowieckie, ciążyący na zarządcy lub dzierżawcy obwodu łowieckiego powinien być skorelowany z określonym prawem, w tym wypadku z prawem do polowania i prowadzenia gospodarki łowieckiej na cudzym gruncie.

Niewątpliwie fakt ogrodzenia siatką leśną (ogrodzenie trwałe - por. W. Radecki „Prawo Łowieckie” s. 133) określonej powierzchni gruntu zaburza przedmiotową korelację, poprzez skuteczne ograniczenie prawa do polowania i gospodarowania łowieckiego na tym areale.

Jednak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 lipca 2002 roku w sprawie o sygn. akt ICKN 795/00 uznał odpowiedzialność dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego za szkody powstałe na terenach ogrodzonych, podkreślając, że nieruchomości przeznaczone na „inne cele gospodarcze” w rozumieniu art.26 pkt 4 Ustawy Prawo łowieckie muszą charakteryzować się całkowitą nieprzydatnością terenu dla prowadzenia gospodarki łowieckiej, ze względu na przeszkodę o cechach trwałych, co najczęściej nie ma miejsca w przypadku ogrodzonych upraw rolnych położonych w środku obwodu łowieckiego.

73. Czy zarządca albo dzierżawca obwodu łowieckiego jest zobowiązany do wypłaty odszkodowania z tytułu uszkodzenia ogrodzenia przez zwierzynę łowną?

Dzierżawca, bądź zarządca obwodu łowieckiego **nie jest odpowiedzialny** z tytułu uszkodzenia ogrodzenia spowodowanego przez normalną aktywność życiową zwierzyny.

Jedynym wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, w której zaistnieje adekwatny i bezpośredni związek przyczynowy, pomiędzy wykonywaniem polowania, a dynamicznym zachowaniem zwierzyny, która przemieszczając się w ucieczce spowoduje uszkodzenie ogrodzenia. Sytuacja ta zalicza się do szkód powstałych przy wykonywaniu polowania, określonych w art.46 ust.1 pkt1 Ustawy Prawo łowieckie i musi zawierać adekwatny związek przyczynowy.

W pozostałych przypadkach odpowiedzialność dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego odnosi się jedynie do szkód powstałych **w uprawach, bądź płodach rolnych**, a wywołanych przez enumeratywnie wymienione w art.46 ust.1 pkt 1 Ustawy Prawo łowieckie gatunki zwierzyny.

74. Na jaki dzień powinna być wskazana cena rynkowa lub cena skupu podczas szacowania ostatecznego przeprowadzonego w wyniku wniesienia odwołania?

Cena rynkowa lub cena skupu, podczas szacowania ostatecznego przeprowadzonego w wyniku wniesienia odwołania wskazana być powinna – **na dzień ostatecznego szacowania szkody.**

Ściśle, termin ten powinien opiewać na moment dokonywania obliczeń zmierzających do ustalenia wysokości odszkodowania w protokole ostatecznego szacowania szkody, bowiem częstokroć zdarza się, że szacowanie ostateczne wraz z wszystkimi ustaleniami odzwierciedlonymi w treści protokołu nie zostają ukończone podczas jednego dnia.

Przedmiotowe ustalenia, dokonane w terminie ostatecznego szacowania szkody są wiążące na etapie ustalania wysokości odszkodowania w ramach postępowania odwoławczego, prowadzonego przez Nadleśniczego (lub odpowiednio Dyrektora) i powinny znaleźć odzwierciedlenie w treści decyzji administracyjnej, ustalającej wysokość odszkodowania.

75. „W miesiącu maju b.r. po zasianiu kukurydzy, zgłosiłem szkodę łowiecką do Koła Łowieckiego, które następnie wykonało oględziny strat. W protokole z oględzin oszacowano szkodę (wyrzucie nasion) na poziomie 30 % na powierzchni 3 ha, dokonane przez dziki, jelenie i sarny.

Z kolei w dniu 5 sierpnia 2019 roku stwierdziłem nowe szkody łowieckie w uprawie, takie jak zniszczenia kolb i całych roślin przez dziki, jelenie, sarny. Następnie zawiadomiłem Koło Łowieckie pismem z dnia 5 sierpnia 2019 r., (odebrane zostało w dniu 9.08.2019 r, ale do dnia dzisiejszego nie zostały wykonane oględziny i nie było ze strony koła żadnej reakcji na zgłoszenie kolejnych szkód.

W związku z powyższym zwracam się z zapytaniem jak zgodnie z prawem Koło Łowieckie powinno postąpić w wyżej wymienionej sytuacji?”

Koło Łowieckie, będące dzierżawcą obwodu łowieckiego, na terenie którego zaistniała przedmiotowa szkoda, wobec powtórnego wniosku o dokonanie oględzin powinno dokonać tychże oględzin ponownych w oparciu o przepis art. 46a Ustawy Prawo łowieckie, ustalając; gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę, rodzaj, stan i jakość uprawy, obszar całej uprawy, szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona oraz szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze.

Oględzin powtórných koło powinno dokonać niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania powtórnego wniosku.

O terminie dokonania oględzin koło zawiadamia właściciela albo posiadacza gruntów rolnych oraz wojewódzki ośrodek doradztwa rolniczego właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkody, nie później niż przed upływem 3 dni od dnia otrzymania ponownego wniosku.

Niezwłocznie po zakończeniu oględzin koło powinno sporządzić protokół, który zawiera w szczególności następujące dane i informacje: imiona i nazwiska osób biorących udział w oględzinach, datę sporządzenia protokołu oraz datę dokonania oględzin, dane podlegające ustaleniu podczas oględzin, szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy, zamieszczając czytelne podpisy osób biorących udział w oględzinach.

Członkowie zespołu, o którym mowa w art. 46 ust. 2 mogą wnieść zastrzeżenia do protokołu wraz z uzasadnieniem. W protokole umieszcza się informację o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach.

Protokół sporządza się w trzech jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdego członka zespołu.

Jednocześnie stwierdzić należy, że wobec braku przystąpienia ze strony koła łowieckiego do ponownych oględzin, wszelkie ustalenia dotyczące powiększenia się rozmiaru szkody mogą i powinny być brane pod uwagę w ramach ostatecznego szacowania szkody.

|

76. Czy właścicielowi albo posiadaczowi gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda przysługuje odwołanie do nadleśniczego PGL LP właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody, w przypadku szkód wyrządzonych przez zwierzęta łowne, na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich?

Właścicielowi albo posiadaczowi gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda, a obszar ten nie wchodzi w skład obwodu łowieckiego – odwołanie do Nadleśniczego PGL LP - nie przysługuje.

Uzasadnienie:

Zgodnie z treścią art.50 ust. 1b Ustawy Prawo łowieckie Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne, o których mowa w art. 46 ust. 1 pkt 1, na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich.

Natomiast odwołanie do Nadleśniczego PGL LP uregulowane jest w art. 46d przywołanej ustawy, który to przepis wskazuje, że to odwołanie wnosi się w terminie 7 dni od dnia podpisania protokołu, o którym mowa w art. 46a ust. 4 albo art. 46c ust. 5.

Tenże protokół, o którym mowa w art. 46a ust. 4 albo art. 46c ust. 5, a który jest warunkiem koniecznym zaistnienia podstawy prawnej do wniesienia odwołania może zostać sporządzony jedynie z udziałem zarządcy, bądź dzierżawcy obwodu łowieckiego, co nie ma racji bytu w przypadku obszaru niewchodzącego w skład obwodu łowieckiego.

Urząd Marszałkowski, jako organ właściwy do realizacji odszkodowań łowieckich za szkody powstałe na obszarach niewchodzących w skład obwodu łowieckiego jest organem administracji publicznej, reprezentującym podmiot odpowiedzialny, jakim jest Skarb Państwa i nie może on zostać związany decyzją innego organu.

W przypadku braku zgody właściciela albo posiadacza uszkodzonej uprawy lub płodu rolnego, co do wysokości odszkodowania, ustalonej przez Urząd Marszałkowski – przysługuje powództwo do sądu powszechnego na zasadach ogólnych przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego.

77. Czy w zgłoszeniu szkód łowieckich konieczne jest wnioskowanie o szacowanie szkody czy też samo zgłoszenie szkody jest podstawą do dokonania przez zarządcę lub dzierżawcę obwodu łowieckiego czynności szacowania?

Niewątpliwie ze względów formalnych, prawidłowym jest, aby zgłoszenie szkody łowieckiej, skierowanej do dzierżawcy, bądź zarządcy obwodu łowieckiego zawierało w swej treści wniosek o dokonanie szacowania szkody. Brak takiego wniosku nie może jednak skutkować zachowaniem postawy biernej dzierżawcy wobec zgłaszającego, gdyż z logicznego punktu widzenia sam fakt zgłoszenia szkody wiąże się z zamiarem urzeczywistnienia odpowiedzialności dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego względem właściciela lub posiadacza uszkodzonej uprawy rolnej, bądź płodu rolnego. W obliczu braku sformułowania w treści zgłoszenia szkody, wniosku o szacowanie, dzierżawca lub zarządca obwodu ma prawo wezwać zgłaszającego do uzupełnienia w terminie 7 dni braku formalnego zgłoszenia, poprzez wskazanie; czy wnosi on o dokonania szacowania.

Wówczas wszelkie terminy do dokonania poszczególnych czynności rozpoczną swój bieg dopiero z chwilą doręczenia uzupełnionego zgłoszenia o wniosek zawierający żądanie szacowania.

Niezależnie od powyższego, dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego może przystąpić do szacowania szkody, pomimo braku takiego wniosku w treści zgłoszenia, mając na względzie wolę tzw. dobrej współpracy, bądź daleko posuniętą ostrożność procesową.